

*Др Родолуб Ејински, редовни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду*

СПОР ИЗМЕЂУ НИКАРАГВЕ И КОЛУМБИЈЕ О РАЗГРАНИЧЕЊУ У КАРИПСКОМ МОРУ*

Сажетак: Међународни суд је решио овај спор применом њојколонизалној ефикативности. У ситуацији када правни акти шпанске колонијалне власти нису били довољно прецизни за утврђивање где се граница налазила у времену стицања независности, и у ситуацији када су Никарагва и Колумбија решиле нека територијална питања Уговором из 1928. године, те када је пракса која је претходила Уговору и која је следила после њега била у складности са њим, Суд је сматрао да спор треба да реши применом њојколонизалној ефикативности, дакле на основу вршења суверене власти држава над спорним областима.

Кључне речи: *uti possidetis juris, effectivités*

УВОД

Спор између Колумбије и Никарагве у вези са поседовањем морских гребена у Карипском мору и разграничења на мору, морском дну и подморју изнела је Никарагва пред Међународни суд, захтевом за покретање поступка од 6. децембра 2001. године.¹ Колумбија је оспорила надлежност Суда да решава овај спор, али је Суд нашао основу за своју надлежност за нека спорна питања у члану XXXI Америчког уговора о мирном решавању спорова, познатом под именом Пакт из Боготе, те је тако одлучио Пресудом из 2007. године.² У почетку Никарагва је тврдила да има суверенитет

---

* Рад је написан у оквиру пројекта: „Теоријски и практични проблеми у стварању и примени права (ЕУ и Србија),“ који финансира Правни факултет Универзитета у Новом Саду.

¹ *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Columbia)* I.C.J. Reports, Пресуда од 19. новембра 2012. године.

² *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Прелиминарни приговори, Пресуда, I.C.J. Reports 2007 (II), 876, пара. 142 (3).

над неким острвима у Карипском мору, али касније током поступа, пошто је Суд својом пресудом о надлежности из 2007. нашао да је Уговор из 1928. о решењу неких територијалних питања између две државе на снази и да је њиме решено питање острва Сан Андреас (San Andrés), Провиденција (Providencia) и Санта Каталина (Santa Catalina) спор се свео на питање суверенитета над гребенима Албуркерке (Alburquerque), Ист-Саутист (East-Southeast), Ронкадор (Roncador), Серена (Serrana), Китасењо (Quitassueño), Серенила (Serranilla) и Бахо Ниево (Bajo Nuevo) и на питање разграничења две државе у Карипском мору. Реч је о гребенима (енг. *saus*), односно малим острвима, чија величина варира од неколико стотина метара до неколико километара у пречнику. Она су лоцирана ближе обали Никарагве, познатој као Москито (Mosquito) обала, од које су удаљена око 100 наутичких миља, док су од обале Колумбије удаљена преко 300 наутичких миља. Китасењо се састоји од великог броја гребена и међу странама је било спорно да ли они могу да буду предмет државног присвајања. Суд је нашао да само један од њих јесте погодан за државно присвајање, јер је утврдио да се он налази изнад површине мора и у време плиме.³ Поменути гребени нису толико значајни сами по себи, колико су значајни за поделу морског дна и подморја Карипског мора. Како је моје истраживање ограничено само на примену начела *uti possidetis juris* и *effectivités*, ја се нећу посебно бавити оним делом спора који се односи на разграничење на мору, морском дну и подморју.

У вези са доказивањем свог суверенитета над спорним гребенима, стране у спору су разматрале Уговор из 1928. године којим су уређена нека територијална питања. Обе стране су се позивале на начело *uti possidetis juris*, а Колумбија и на *effectivités*. Уговором из 1928. године Никарагва је признала пун суверенитет Колумбији над острвима Сан Андреас, Провиденција и Санта Каталина, као и над другим острвима, острвљем и гребенима који чине део архипелага Сан Андреас.⁴ Питање било је, дакле, да ли спорни гребени чине део архипелага Сан Андреас? Сам Уговор из 1928. године није дефинисао тај архипелаг. Стране су се позивале на удаљеност спорних гребена од архипелага, као и на историјска документа која су се односила на административно управљање тим архипелагом. Оне су се позивале и на неке друге прописе Уговора из 1928. године, као и на Протокол из 1930. године који је прихваћен приликом ратификације тог Уговора, а на основи чега су настојале да извуку посредне доказе у своју корист. Наиме, тим Протоколом је одређено да се западна граница архипелага (дакле граница према Никарагви) протеже до 82. меридијана. Суд није могао

---

³ Пресуда од 19. новембра 2012. године, пара. 38.

⁴ *Ibid.*, пара. 40.

да установи на основу прописа Уговора и других документа и аргумената коме припадају ови гробени, те је, зато, истражио позивање обе стране на начело *uti possidetis juris*⁵ и *effectivités*.

НАЧЕЛО *UTI POSSIDETIS JURIS*

Обе државе припадале су шпанском колонијалном поседу у Латинској Америци. Никарагва је наследила Капетанију Гватемалу, а Колумбија Вицекраљевство Санта Фе (Santa Fé), односно Нова Гранада. Никарагва је била једна од провинција у Капетанији Гватемала и стекла је независност 1821. године. Вицекраљевство Гранада, чије део је била Колумбија, стекло је независност 1810. године. Међутим, поново је било кратко окупирано и ослобођено 1816.

Никарагва је темељила свој суверенитет над спорним гробенима на краљевској уредби (*Cédula Real*) од 28. јуна 1568. године, која је касније потврђена више пута законима, и којом је одређено да границе Гватемале укључују „острва уз обалу.“⁶ Међутим, та краљевска уредба није поименично навела имена острва уз обалу. Никарагва је тврдила, да сагласно начелу *uti possidetis juris*, у шпанском колонијалном простору у Латинској Америци не може да постоји *terra nullius*.⁷ Полазећи од тога, она је тврдила да су острва уз Москито обалу, дакле Сан Андреас, Провиденција и Санта Каталина, припала њој.⁸ Уговором из 1928. године она је пренела суверенитет над тим острвима Колумбији, али тај пренос је био без утицаја на гробена и острвца уз Москито обалу. Пошто ти гробени деле судбину обале уз коју се налазе, они припадају Никарагви.⁹

Колумбија је тврдила да њен суверенитет над архипелагом Сан Андреас има темељ у краљевској наредби из 1803. године, јер је том наредбом архипелаг стављен под јурисдикцију Вицекраљевства Санта Фе, те да је оно вршило ефективно ту надлежност до стицања независности ових колонија.¹⁰ Према Колумбији, шпанске активности према острвима вођене су из Картагене или са острва Сан Андреас и никада нису имале никакву везу са Никарагвом, јер је Никарагва била шпанска колонијална провинција на пацифичкој обали.¹¹

---

⁵ *Ibid.*, пара. 43-56.

⁶ *Ibid.*, пара. 58.

⁷ *Ibid.*, пара. 59.

⁸ *Ibid.*

⁹ *Ibid.*

¹⁰ *Ibid.*, пара. 60.

¹¹ *Ibid.* пара. 61.

Никарагва је изнела више аргумената против навода Колумбије. Према Никарагви краљевска наредба из 1803. године није дирала у надлежност Никарагве над острвима уз Москито обалу.¹² Она је тврдила да се краљевска наредба била ограничена на војну заштиту. Она је правила разлику између краљевске наредбе (Order) и краљевске уредбе (Royal Decree), доказујући да наредба није могла да пренесе територијалну јурисдикцију која је била установљена краљевском уредбом.¹³ Поред тога, она је тврдила да је Капетанија Гватемала протестовала против краљевске наредбе из 1803., која је, према Никарагви, замењена краљевском наредбом из 1806.¹⁴ Никарагва се позивала на арбитражну пресуду од 11. септембра 1900., којом је председник Француске Emile Loubet (Емил Лубе) решио спор између Колумбије и Коста Рике, а коју је Нигарагва тумачила тако да Колумбија не може на основу краљевске наредбе из 1803. да полаже било која права у погледу атлантске обале.¹⁵

Разматрајући наводе страна у погледу заснивања суверенитета на спорним гребенима, Суд је констатовао да ни један од докумената, на који су се стране позивале, није посебно поменуо спорне гребене.¹⁶ Са тим у вези Суд је поновио оно што је већ рекао у пресуди, којом је решио спор између Салвадора и Хондураса, а то је да унутрашње право, на које се ослања начело *uti possidetis juris*, понекад не даје јасан и коначан одговор о припадности неких маргиналних области. У тој пресуди Суд каже:

„када је укључено начело *uti possidetis juris*, право на које оно упућује није међународно право већ уставно или административно право суверена који је постојао пре независности... и сасвим је могуће да само то право не даје јасни и дефинитивни одговор о припадности маргиналних области, или ретко насељених области малог економског значаја.“ (*Land, Island and Maritime Frontier Dispute /El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening/*, Пресуда, I.C.J. Reports 1992, 559, пара. 333)¹⁷

Суд је закључио да, пошто приложене документи не откривају јасно да ли су спорни гребени припадали једној или другој шпанској колонији, он није у стању да применом начела *uti possidetis juris* реши спорно питање.¹⁸

---

¹² *Ibid.* пара. 63.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ *Ibid.* пара. 64.

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ *Ibid.* пара. 65. Види шире о овом начелу Steven R. Ratner, „Drawing A Better Line: *Uti Possidetis* and the Borders of New States“, *The American Journal of International Law*, 4/1996, 590.

НАЧЕЛО ЕФЕКТИВИТЕТА

Пошто спор није могао да реши применом Уговора из 1928., нити применом начела *uti possidetis juris*, Суд се окренуо начелу ефективитета. Истраживао је постколонијални ефективитет, дакле вршење државне власти над спорним гребенима после стицања независности две државе. Како би испитао постколонијални ефективитет, Суд је морао да утврди критични датум, дакле датум када се појавио спор између две државе у вези са суверенитетом над спорним гребенима. То је логично, јер Суд не може да узима у обзир акте држава после појаве спора, пошто предузимање тих аката може да буде мотивисаном жељом да се ојача спорна позиција. Такав став Суд је већ заузео у ранијим споровима.¹⁹ Изузетно, Суд узима у обзир и акте учињене после настанка спора, ако ти акти чине нормално продужавање раније предузетих аката и ако они нису предузети са очигледном намером подупирања спорног захтева.²⁰

Никарагва је тврдила да се спор појавио у 1969. години.²¹ Разлог за појаву спора био је што је Никарагва дала концесије за експлоатацију нафте у области Китасењо у 1967-1968. години. Колумбија је протествовала нотом од 4. јуна 1969. године, наводећи, први пут после закључења уговора да 82. меридијан чини границу на мору између две државе.²² Никарагва је одговорила нотом од 12. јуна 1969. године, одбацујући захтев Колумбије који је за више од половине смањивао права Никарагве у погледу искључиве економске зоне и континенталног платоа.²³ Колумбија је сматрала да је спор настао касније, 1971. године, када је она почела преговоре са САД око гребена Ронкадор, Китасењо и Серена, чији статус није одређен Уговором из 1928. године, а Никарагва је тада поставила захтев у погледу архипелага Сан Андреас.²⁴ Током усменог поступка Колумбија је прихватила да критично време појаве спора буде 1969. година. Будући да није нашао податке да се спор појавио пре никарагванске ноте од 12. јуна 1969. године, Суд је констатовао да је то критични датум настанка спора.²⁵

Само се Колумбија позивала на *effectivités*. Она је тврдила да су активности *a titre de souverain* сагласне са правним основом држања спорних

¹⁹ *Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea* (Nicaragua v. Honduras), Пресуда, I.C.J. Reports 2007 (II), 697-698, пара. 117;

²⁰ *Sovereignty over Pulau Ligitan and Pulau Sipadan* (Indonesia/Malaysia), Пресуда, I.C.J. Reports 2002., 682, пара. 135.

²¹ *Ibid.* пара. 69.

²² *Ibid.*

²³ *Ibid.*

²⁴ *Ibid.* пара. 70.

²⁵ *Ibid.* пара. 71.

гребена, успостаљеним у колонијално доба, те да су сагласне са Уговором из 1928. и Протоколом из 1930., а и да нису сагласне, оне су релевантне за утврђивање њеног суверенитета над спорним гребенима.²⁶ Она је тврдила да је вршила своју суверену власт над гребенима Ронкадор, Китасењо, Серена, Серенила, Бахо Нуево, Албуркерке и Ист-Саутист у периоду дужем од 150 година, те да је у том периоду доносила законе и уредбе о рибарењу, економским активностима, имиграцији, операцијама спасавања и јавним радовима у погледу архипелага Сан Андреас, који су примењивани и на спорне гребене.²⁷ Тврдила је да је вршила кривичну јурисдикцију, давала дозволе за тражење нафте, вршила научна истраживања ради заштите животне средине.²⁸ Наводила је да је изводила јавне радове, подизала светионике, градила касарне за морнарицу, објекте за рибаре и инсталације за радио станице.²⁹ Колумбија је тврдила, даље, да Никарагва није никада вршила акте суверене власти над спорним гребенима, нити је икада протествовала против вршења таквих аката од стране Колумбије.³⁰

Никарагва је изнела начелан став да је позивање на начело *effectivités* могуће једино ако се њиме оправдава одлука која није јасна у светлу начела *uti possidetis juris*.³¹ Она је тврдила да су једино рибари и ловци корњача посећивали спорне гребене током XIX века, те да њихове активности нису спадале под било чију суверену власт.³² Према тврђењу Никарагве, САД су Законом о птичјем ђубриву из 1856. године регулисале одношење птичјег ђубрива са гребена Ронкадор, Серена и Серенила и издавале су лиценце за те послове. Никарагва је тврдила, такође, да су активности на које се позивала Колумбија извођене после критичног датума са циљем да се њима појача њен спорним захтев и да те активности нису биле природно настављање ранијих активности.³³ Она је тврдила да је Колумбија почела са постављањем војних инсталација за поморску пешадију тек од 1975. године.³⁴ Тврдила је, такође, да је Колумбија заменила светионике, које су на Ронкадор и Серена поставиле САД, тек 1977. године, када је поставила светионик и на гребену Серенила.³⁵ Према мишљењу Никарагве, да би легислативни и административни акти могли да послуже као докази вршења

---

²⁶ *Ibid.* пара. 73.

²⁷ *Ibid.* пара. 73.

²⁸ *Ibid.* пара. 74.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ *Ibid.* пара. 75.

³¹ *Ibid.* пара. 76.

³² *Ibid.*

³³ *Ibid.* пара. 77.

³⁴ *Ibid.*

³⁵ *Ibid.*

суверене власти над неком облашћу у њима треба та област изрично да буде наведена, односно да се односе изрично на ту област.³⁶ Она је тврдила да се легислативни и административни акти на које се позива Колумбија односе на архипелаг Сан Андреас, те да су они опште природе и не односе се посебно на спорне гребене.³⁷ Тврдила је да је протестовала против активности Колумбије, али да није могла да их спречи.³⁸

Суд је подсетио на свој ранији став у погледу аката и активности које се врше *a titre de souverain*. Ту спадају легислативни акти или акти административне контроле, акти примене и извршавања кривичног и грађанског права, акти који се односе на имиграцију, акти којима се уређује рибарство и друге економске активности, поморске патроле и операције спасавања.³⁹ Разуме се да је ово набрајање аката и активности примерично, те да и други акти и активности могу да послуже као докази вршења суверене власти. Суд је, такође, већ раније констатовао да се суверенитет над малим морским ентитетима (features) може установити на основу релативно скромног вршења државних овлашћења у смислу квалитета и квантитета.⁴⁰ Важан елемент, који Суд узима у обзир, јесте обим у коме је друга држава, која има конкурентски захтев у погледу спорне територије, вршила акте *a titre de souverain* у погледу те спорне територије.⁴¹ Ту се Суд позвао на ставове свог претходника, Сталног суда међународне правде у предмету *Legal Status of Eastern Greenland*. У том предмету Стални суд међународне правде каже: „Немогуће је читати записнике о одлукама у предметима који се односе на територијални суверенитет а да се не примети да се трибунал у многим случајевима задовољавао врло малим у погледу стварног вршења суверених права, под условом да друга држава није могла да учини супериорнији захтев. Ово је тачно нарочито у погледу захтева за суверенитетом над областима слабо насељеним или ненасељеним земљама.”⁴²

Разматрајући акте и активности на које се позвала Колумбија, Суд је констатовао да је већина вршена у морској области, која окружује спорне гребене, али да су неки предузети баш у погледу спорних гребена.⁴³ Суд је

³⁶ *Ibid.* пара. 78.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Ibid.* пара. 79.

³⁹ *Ibid.* пара. 80. Овакав став Суд је изнео и у *Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea* (Nicaragua v. Honduras), Пресуда, I.C.J. Reports 2007 (II), 713–722, пара. 176-208.

⁴⁰ *Ibid.* пара. 80. У *Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea*, 712, пара. 174

⁴¹ *Ibid.* пара. 80.

⁴² *Legal Status of Eastern Greenland*, Пресуда, 1933, P.C.I.J., Series A/B, No. 53, 46.

⁴³ *Ibid.* пара. 81.

разматрао наведене акте овим редом: јавна администрација и легислација, уређење економских активности, јавни радови, мере извршавања закона, поморске посете и операције спасавања, конзуларно представљање. У вези са јавном администрацијом и легислацијом, Суд се позвао прво на извештај који је гувернер архипелага Сан Андреас поднео влади Колумбије у 1920. години. Извештај се односио на функционисање јавне администрације у периоду мај 1919. – април 1920. и поменуо је посебно гребене Ронкадор, Китасењо и Серена као део архипелага, дакле као колумбијску територију.⁴⁴ Борд директора колумбијског Института за пољопривредну реформу, вршећи своја правна и статутарна овлашћења, донео је резолуције 16. децембра 1968. и 30. јуна 1969. које су се односиле посебно на територијални режим Албуркерке, Исток-Југоисток, Серена, Ронкадор, Китасењо, Серенила и Бахо Нуево.⁴⁵ У вези са уређењем економских активности, Конгрес Колумбије донео је закон у априлу 1871. године, којим је овластио извршну власт да даје у закуп право одношења птичијег ђубрива и сакупљања палминих ораха на гребенима Албуркерке, Ронкадор и Китасењо.⁴⁶ Префект Сан Андреас и Сан Луис де Провиденција забранио је наредбом из септембра 1871. године екстракцију птичијег ђубрива са Албуркерке, Ронкадор и Китасењо.⁴⁷ Исти префект закључио је у децембру 1871. уговор у вези са кокосовом шумицом на Албуркерке. Гувернер департамента Боливар (Bolívar) издао је дозволу 1893. године за експлоатацију птичијег ђубрива и фосфатног креча са гребена Серена.⁴⁸ Током 1893., 1896., 1915., 1916., и 1918. колумбијске власти су склапале или окончавале уговоре за експлоатацију птичијег ђубрива на гребенима Серена, Серенила, Ронкадор, Китасењо и Албуркерке.⁴⁹ Гувернер острва Кајман (Саутман) издао је 1914. и поново 1924. владино саопштење којим је информисао рибарске бродове да је рибарење, одношење птичијег ђубрива или фосфата са архипелага Сан Андреас забрањено без владине лиценце. У саопштењу наведени су гребени архипелага према којима Влада Колумбије полаже право на територијалну јурисдикцију. Поменута су острва Сан Андреас и Провиденција, као и обале и гребени Серена, Серенила, Ронкадор, Бахо Нуево, Китасењо, Албуркерке и гребени Ист-Саутист.⁵⁰

Када су у питању јавни радови, Суд је констатовао да Колумбија учествује у одржавању светионика на Албуркерке и Ист-Саутист гребенима

---

⁴⁴ *Ibid.* пара. 82.

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

(гребен Боливар) од 1946. године.⁵¹ Колумбијска морнарица је била ангажована 1963. године на одржавању светионика на Ист-Саутист гребенима, а 1968. предузимала је мере прегледа и одржавања светионика на Китасењо, Серена и Ронкадор.⁵²

У погледу спровођења закона, Суд је навео да је 1892 године Министарство финансија Колумбије омогућило да брод буде послат префекту Провиденсе како би он могао да посети Ронкадор и Китасењо ради заустављања експлоатације птичијег ђубрива.⁵³ Интендант Сент Андреаса и Провиденсе (*Intendente of San Andrés and Providencia*) издао је наредбу ради прикипљања средстава за покривање трошкова изнајмљивања брода који је пренео административно особље до Китасењоа ради узапћења два брода под британском заставом због илегалног сакупљања корњачевине.⁵⁴ Брод под заставом САД узапћен је у околини Китасењоа у новембру 1968. ради провере поштовања колумбијских прописа о рибарењу.⁵⁵

У вези са поморским посетама и операцијама трагања и спасавања, Суд је констатовао да је колумбијска морнарица посетила гребене Серена, Китасењо и Ронкадор 1937., 1949., 1967-1969.⁵⁶ У близини гребена Албуркерке и Китасењо две операције спасавања изведене су 1969.⁵⁷

У погледу конзуларне заштите, Суд је установио да је председник Колумбије 1913. и 1937. прихватио да се конзуларна јурисдикција немачких конзуларних службеника протегне на острва Сан Андреас, Провиденција и Ронкадор.⁵⁸

Суд је констатовао да су се активности Колумбије *a titre de souverain* у погледу гребена Албуркерке, Бахо Нуево, Ист-Саутист, Китасењо, Ронкадор, Серена и Серенила наставиле и после критичног датума.⁵⁹ Суд је имао у виду легислацију која се односила на територијалну организацију, регулисање рибарства и мере извршења у вези са тим, одржавање светионика и бова и поморске посете.⁶⁰ Према мишљењу Суда те активности, вршене после критичног датума, биле су нормално продужење претходних аката *a titre de souverain*.⁶¹ Суд их је, зато, узео у разматрање ради решавања овог предмета.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*

⁵⁹ *Ibid.* пара. 83.

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ *Ibid.*

Пошто је анализирао наведену праксу, Суд је закључио да је Колумбија током више декада делала континуирано и константно *a titre de souverain* у погледу спорних гребена.⁶² Вршење суверене власти било је јавно и није наилазило на противљење и протесте Никарагве пре критичног датума.⁶³ Нема доказа да је Никарагва вршила акте *a titre de souverain* на спорним гребенима.⁶⁴ На основу изнетог, Суд је закључио да утврђене чињенице дају снажну подршку захтеву Колумбије на суверенитет према спорним гребенима.⁶⁵

Следеће ствар којом се Суд бавио била је тврдња Колумбије да је Никарагва признала суверену колумбијску власт над спорним подручјима. Колумбија се позивала на реаговање Никарагве у вези са арбитражном пресудом француског председника Loubet-а а (Loubet) од 11. септембра 1900. године, као и на реаговање Никарагве у вези са Уговором из 1928. године. У поменутој арбитражној пресуди речено је:

„У погледу острва која се налазе најдаље од копна, а која су лоцирана између обале Москито и Панамског земљоуза, наиме Мангле Чико (Mangle Chico), Мангле Гранде (Mangle Grande), гребена Албуркерке, Сан Андреас, Санта Каталина, Провиденција и Ескудо де Верагуа (Escudo-de-Vera-gua), као и друга острва, острвље и обале које припадају ранијој провинцији Картагена, под именом кантон Сан Андреас, разуме се да та острва, без изузетка, припадају Сједињеним Државама Колумбије.“ (United Nations, *Reports of International Arbitral Awards (RIAA)*, Vol. XXVIII, p. 345)⁶⁶

У протесту против наведене арбитражне пресуде од 22. септембра 1900., Никарагва је истакла да пресуда не може да прејудуцира неоспорива права Никарагве над извесним острвима, острвљем и обалама лоцираним у извесним географским подручјима.⁶⁷ У протестној ноти стајало је да су то острва коју су тада била војно поседнута и политички администрирана од стране Никарагве. У вези са тим Колумбија је истакла да се ни један од спорних гребена не налази у географској области на коју је указала Никарагва у свом протесту.⁶⁸ Наиме, Никарагва је истакла своје захтеве према острвима Грејт Корн (Great Corn) и Литл Корн (Little Corn), као и према острвима, острвљу, гребенима и обалама у непосредној близини Москито обале.⁶⁹ Ни једно од спорних гребена није 1900. године било војно запоседнуто нити политички администрирано од стране Никарагве.⁷⁰

---

⁶² *Ibid.* пара. 84.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ *Ibid.* пара. 86.

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ *Ibid.*

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ *Ibid.*

Другим параграфом члана 1 Уговора из 1928. године, Никарагва се сложила да Ронкадор, Китасењо и Серена треба да буду изузети из Уговора, зато што су предмет спора између Колумбије и САД.⁷¹ Том приликом Никарагва није ставила до знања да те гребене сматра својим.

Суд је констатовао да реаговање Никарагве на Loubet ову арбитражну пресуду иде у некој мери у прилог Колумбијској тврдњи.⁷² Он је нашао, такође, да други параграф члана 1 Уговора из 1928. године, у одсуству било какве резерве Никарагве, показује да Никарагва у то доба није показивала претензије према спорним гребенима.⁷³ Она је то учинила много касније у време преговора Колумбије и САД који су резултирали у Васкез-Сачио (Vazquez-Saccio) уговору 1972. године. Суд је закључио да иако се понашање Никарагве не може тумачити као признање суверенитета Колумбије над спорним гребенима, оно ипак пружа неку подршку тужбеном захтеву Колумбије.⁷⁴

Колумбија се позвала и на ставове трећих држава. Указала је на преписку са Британском владом, те на уговоре о разграничењу морских простора са Панамом, Коста Риком, Хондурасом и Јамајком.⁷⁵ Суд је констатовао, наравно, да је овде реч о *res inter alios acta*, али је ипак нашао да они иду у прилог аргументу Колумбије.⁷⁶

На крају Суд се бавио мапама. Колумбија се позивала на службене мапе, које је објавило њено Министарство спољних послова 1920. и 1931. године, дакле пре и непосредно после Уговора из 1928. године, а на којима су спорни гребени приказани као део архипелага Сан Андреас и Провиденција, дакле тако да припадају Колумбији.⁷⁷ На мапи из 1931. године, приказано је да граница на мору између Колумбије и Никарагве иде меридијаном 82° W, како је то одређено Протоколом из 1930.⁷⁸ Колумбија је приложила и мапу коју је штампала Никарагва 1980. године и која је показивала да острва и гребени архипелага Сан Андреас, са изузетком острва Корн не припадају Никарагви.⁷⁹

Суд је поновио свој став, који је већ изнео у спору између Буркина Фасо и Малија, да мапе саме по себи, дакле на основу свог постојања не могу

⁷¹ *Ibid.* пара. 89.

⁷² *Ibid.* пара. 88.

⁷³ *Ibid.* пара. 89.

⁷⁴ *Ibid.* пара. 90.

⁷⁵ *Ibid.* пара. 92.

⁷⁶ *Ibid.* пара. 95.

⁷⁷ *Ibid.* пара. 96.

⁷⁸ *Ibid.*

⁷⁹ *bid.* пара. 98.

да чине територијални основ стицања територије.⁸⁰ Оне имају ограничену вредност као доказ правног основа.⁸¹ Ипак, Суд је приметио да ни једна мапа штампана у Никарагви пре 1980. године не показује да спорни гребени припадају њој.⁸² Међутим, мапе штампане у Колумбији, па и неке у Никарагви, показују да неки спорни гребени припадају Колумбији.⁸³ Понављајући да мапе имају ограничену вредност као доказ територијалног суверенитета, Суд је ипак нашао да мапе иду у прилог захтева Колумбије.⁸⁴

Пошто је размотрио све аргументе и доказе Суд је нашао да суверенитет над спорним гребенима припада Колумбији.⁸⁵

АНАЛИЗА ПРЕСУДЕ

Никарагва је пошла од тога да је она стекла Независност 1821. године, а Колумбија 1810. односно 1816. (пошто је после стицања независности била поново кратко окупирана). Према наводима Никарагве Колумбија је тврдила да је запосела острва Сан Андреас, Санта Каталина и Провиденција 1822. године и да их држи од тада. Она их је запосела, дакле, годину дана пошто је Никарагва стекла независност, дакле после критичног датума у погледу примене начела *uti possidetis juris*. Ово начело трансформише административну границу, како се она протезала у моменту стицања независности, у међудржавну границу. Став Никарагве био је, дакле, да Колумбија није поседовала наведена острва у моменту стицања независности. Та острва њој не припадају, дакле, по основу начела *uti possidetis juris*.⁸⁶ Никарагва је тврдила да су Уједињене провинције Централне Америке одмах протествовале, али да је Колумбија остала у спорном поседу током XIX века. Међутим, према тврдњи Никарагве, Колумбија није поседовала острвље и гребене око тих острва.⁸⁷

Двадесетих година XX века Колумбија је изнела предлоге за решавање територијалних питања са Никарагвом. Она је предложила споразум којим би признала суверенитет Никарагве над атлантском и карибском обалом и над острвима Корн и Манглес док би Никарагва признала суверенитет Колумбије над архипелагом Сан Андреас.⁸⁸ Никарагва је одбијала

⁸⁰ *bid.* пара. 100.

⁸¹ *Ibid.*

⁸² *bid.* пара. 101.

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ *bid.* пара. 102.

⁸⁵ *bid.* пара. 103.

⁸⁶ Memorial of the Government of Nicaragua, вол. I, 28 април 2003., пара. 6, 7.

⁸⁷ *Ibid.*

⁸⁸ *Ibid.* пара 11.

тај предлог све док амерички маринци нису окупирали Никарагву 1927. Године, а председник Никарагве постао страна марионета. Америчка окупација Никарагве трајала је од 1927. до 1932. године. У том периоду САД су директно или индиректно контролисале војску, снаге унутрашње безбедности, финансије, царине, националну банку, железнице и изборе.⁸⁹ Према наводима Никарагве, САД су имале интерес да Никарагва закључи споразум са Колумбијом сагласно колумбијском предлогу, те је Никарагва била приморана да то учини.⁹⁰ Уговор који је потписан 24. марта 1828. године био је супротан Уставу Никарагве јер је овај забрањивао располагање територијом Никарагве, и Никарагва га је невољно потврдила наредбом од 6. марта 1830. године. Током процеса ратификације Уговора пред никарагванским Сенатом прецизирано је једним протокол (декларацијом) да се архипелаг Сан Андреас протеже до меридијана 82 по Гриничу. То су прихватиле обе стране.⁹¹ Четрдесет година ситуација је остала иста како је постојала на дан размене инструмената о ратификацији 5. маја 1930. Ситуација се променила када је Колумбија обавестила Никарагву 6. јуна 1969. године да поменути меридијан сматра границом на мору између две државе, која дели море, морско дно и подморје. Никарагва је сматрала да би тиме изгубила око 50% континенталног платоа у Карибском мору.⁹²

Никарагва је сматрала да Колумбија тумачи погрешно протокол којим је архипелаг Сан Андреас ограничен меридијаном 82, као и да је сам Уговор из 1928. инвалидан јер је закључен супротно Уставу и под притиском САД.⁹³ Никарагва је прогласила Уговор ништавним 1980. године и позвала је Колумбију на конструктиван дијалог.⁹⁴ Никарагва је навале, такође, да су Манагву погодила два снажна земљотреса, први 1931. и други 1972. у којима су уништени многи архиви, па и документација у вези са Уговором из 1928. Пошто је Никарагва сматрала да је Уговор из 1928 ништаван, она је тражила да се ситуација врати у време пре закључивања уговора, дакле да се граница успостави на основу начела *uti possidetis juris*. Позивала се, при томе, на Уговор-Гуал (Molina-Gual) из 1825. између Колумбије и Уједињених Провинција Централне Амрике, којим ја тада припадала Никарагва, а који је предвиђао примену тог принципа.⁹⁵

Својом пресудом од 13. децембра 2007. Суд је нашао да је Уговор из 1928. валидан, да је на снази и да је њиме решен статус острва Сан Ан-

⁸⁹ *Ibid.* пара 12.

⁹⁰ *Ibid.* пара 13, 14.

⁹¹ *Ibid.* пара 16.

⁹² *Ibid.* пара 18.

⁹³ *Ibid.* пара 20.

⁹⁴ *Ibid.* пара 21.

⁹⁵ *Ibid.* пара 1.2.

дреас, Провиденција и Санта Каталина. Суд је нашао да је Никарагва оспорила валидност Уговора тек 1980. године, дакле 50 година после његовог склапања.⁹⁶ Трупe САД повукле су се из Никарагве 1933. Амерички уговор о мирном решавању спорова (Пакт из Боготе) искључио је надлежност Међународног суда у погледу ствари које су тада 1948. када је Пакт усвоје, већ биле решене међународним уговорима или арбитражним пресудама. Приступајући Пакту, Никарагва је ставила резерву у погледу примене тог решења у вези са једном арбитражном одлуком, али није ставила резерву у вези са Уговором из 1928.⁹⁷ Имајући то у виду, Суд је нашао да је Уговор из 1928. био на снази у време закључивања Пакта из Боготе, те да питања која су решена Уговором не спадају у његову надлежност.⁹⁸ Никарагва је тражила да Суд установи да је Уговор ништав и зато што га је Колумбија прекршила 1969. године. Међутим, питање да ли је Колумбија прекршила Уговор 1969. године и да ли је он, зато, престао да важи је било питање од кога није зависило утврђивање надлежности на основу Пакта из Боготе, те га Суд није решио том пресудом.⁹⁹

Пошто је Суд нашао да је Уговор из 1928. године на снази и да је тим Уговором решен статут архипелага Сан Андреас, остало је да се установи шта спада под тај архипелаг, односно који гребени улазе у тај архипелаг, а који не улазе. Никарагва је сматрала да ово питање треба да буде решено применом начела *uti possidetis juris*, дакле на основу колонијалних основа стицања територије.¹⁰⁰ Основна теза Никарагве била је да су шпанске колонијалне власти сматрале да острва припадају оно колонијалној провинцији поред чије обале се налазе.¹⁰¹ У том смислу она се позива на краљевску уредбу (*Cédula Real*) од 28. јуна 1568. која говори о острвима уз обалу.¹⁰² Шпански устав из 1812. одређивао је да Капетанија Гватемала, чији део је била Никарагва, обухвата и сва острва уз обалу на Пацифику и Атлантику.¹⁰³ Никарагва се позвала и на Уговор из 1850. године којим је Шпанија признала Никарагву као независну државу и суверенитет Никарагве над територији између Атлантика и Пацифика, као и на острвима уз њене обале.¹⁰⁴

⁹⁶ *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Прелиминарни преговори, Пресуда, I.C.J. Reports 2007, пара79.

⁹⁷ *Ibid.* пара. 78.

⁹⁸ *Ibid.* пара. 81.

⁹⁹ *Ibid.* пара. 82.

¹⁰⁰ Reply of the Government of Nicaragua, вол. I, 2009., пара.1.34. – 1.36.

¹⁰¹ *Ibid.* пара. 1.39., 1.40.

¹⁰² *Ibid.* пара. 1.40.

¹⁰³ *Ibid.* пара. 1.41.

¹⁰⁴ *Ibid.* пара. 1.43.

Никарагва је указивала на начињеницу да су две групе спорних гребена веома удаљена од Сан Андреаса. Тако је друга група, коју чине Рокандор и Серана удаљене 110, односно 130 миља од Сан Андреаса.¹⁰⁵ Трећа група, коју чине Бахо Нуево и Серанила, удаљена је 260, односно 220 миља од Сан Андреаса.¹⁰⁶ Никарагва је закључила да су једино гребени Албуркерке и Ист Саутист имали географску и историјску везу са Сан Андреасом. Сви други спорни гребени нису имали географску или колонијалну везу са Сан Андреасом.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Суд је нашао да начело *effectivités* оставља спорне гребене Колумбији. Једино је географија била на страни Никарагве. Заиста, спорни гребени су много ближи обали Никарагве него обали Колумбије. У овој ствари то није била правно одлучујућа чињеница. Никарагва је Уговор из 1928. године доживљавала као историјску неправду, као нешто што је било наметнуто Никарагви, док се она налазила под америчком окупацијом. Међутим, 2001. године, када је Никарагва покренула поступак пред Међународним судом, могло се поуздано закључити да су изгледи на успех Никарагве да Суд утврди ништавост тог Уговора веома мали. У *Случају коинене и морске границе између Камеруна и Нигерије* Нигерија је тврдила да Декларација из Маруа декларација, коју су потписали шефови држава, и којом је утврђена међусобна граница, није валидна јер није потврђена од Врховног војног савета, а нигеријски Устав је тражио да све извршне акте предузима или потврди овај Савет. Нигерија је оспорава правну ваљаност акта који се звао декларација, али који је био међународни уговор потписан од шефова држава, позивом на чињеницу да је тај уговор закључен противно Уставу те земље. Нигерија се позвала на ову мањкавост тек после три године од потписивања декларације. Суд није прихватио овај аргумент Нигерије.¹⁰⁷ Додуше, пресуда у ово предмету донета је 2002. године, када је Никарагва већ почела поступак, али је Никарагва могла да је узме у обзир када је подносила *Memorial* 2003. године. Иако предмет *Preah Vihear*¹⁰⁸ није у погледу чињеница упоредив са овим предметом, свеједно, Никарагва је могла да види какав је став Суда у погледу закаснелих приговора на ваљаност, у

¹⁰⁵ *Ibid.* пара. 1.76.

¹⁰⁶ *Ibid.* пара. 1.77.

¹⁰⁷ *Case concerning the Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria* (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening), Пресуда од 10. октобра 2002., пара. 258-268.

Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), меритум, Пресуда од 15. јуна 1962., *I.C. J. Reports* 1962, 6.

овом случају, мапе на којој је граница уцртана супротно тексту уговора. Тајланд није реаговао на ову несагласност неколико десетина година, наводећи да је био у заблуди да је мапа сагласна тексту, а када је реаговао, Суд је нашао да је претходни ћутањем пристао на промену границе одређене текстом уговора. У међународном праву придаје се уопште највећи значај стабилности и непромењивости граница.¹⁰⁹

Пошто је Суд пресудом из 2007. године нашао да је Уговор из 1928. на снази, Никарагва није много променила свој почетни приступ, остала је, дакле, при томе да се решење спора налази у примени начела *uti possidetis juris*. Њен став био је да оно што експлицитно није решено Уговором треба да буде решено применом овог начела. При томе, она није располагала ни једним меродавним документом шпанских власти којим би показала да је Капатанија Гватемала, којој је припадала Никарагва у колонијално доба, вршила суверену власт над спорним гребенима. Располагала је одговарајућим документима који су говорили о острвима уз њену обалу, али нису наводили та острва поименично. Поред спорних острва из архипелага Сан Андреас било је и других острва уз обалу Никарагве. Са друге стране, Колумбија је имала краљеску наредбу из 1803. којом је вршење одређених овлашења над спорним гребенима пренето на Вицекрљевство Санта Фе (Нова Гренада) којој је у колонијално доба припадала Колумбија. Никарагва је тврдила да се том краљевством наредбом није могла променити ранија краљевска уредба, као акт више снаге, према тада важећем шпанском праву.

Овакав приступ Никарагве није дао очекивани резултат. Суд је имао пред собом Уговор из 1928., Протокол из 1930. и праксу вршења власти над спорним гребенима пре и после закључења Уговора и све те ствари ишле су у прилог Колумбије.

Никарагва је имала, наравно, у виду ранију арбитражну и судску примену начела *uti possidetis juris*. У арбитражној пресуди од 24. марта 1922. године швајцарски Федерални савет, решавајући споро између Колумбије и Венецуеле, рекао је да начело *uti possidetis juris* значи да према праву старе шпанске Америке није постојала *terra nullius*.¹¹⁰ Било је области, како је речено у тој арбитражној пресуди, које нису биле никада окупиране, нити су их домородци насељавали, али оне свеједно припадају републикама које су сукцесори шпанских провинција којима су те области дате краљев-

---

¹⁰⁹ Malcolm N. Shaw, „The Heritage of States: the Principle of *Uti Possidetis Juris* Today“, *The British Yearbook of International Law*, 1997., 81.

¹¹⁰ UNRIIA, вол. 1, 228. Наведено према *Case concerning the Land, Island and Maritime Frontier Dispute* (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening), Пресуда од 11. септембра 1992., 387, пара. 42.

ским наредбама шпанске државе претходнице.¹¹¹ Својом пресудом од 11. септембра 1992. у спору између Ел Салвадора и Хондураса, Међународни суд је поновио овај став швајцарске арбитраже.¹¹²

Никарагва је имала у виду, такође, пресуду Међународног суда од 22. децембра 1986. у спору између Буркина Фасо и Малија у којој је дао преднос начелу *uti possidetis juris* над начелом ефективитета и рекао да се начело ефективитета примењује када не може да се установи колонијални основ стицања територије, или када је он нејасан па ефективитет служи да се разјасни.¹¹³ Она је, међутим, подценила значај Уговора из 1928. године и чињеницу да је тај Уговор био сагласан са ранијом и каснијом праксом вршења суверене власти Колумбије над спорним острвима. Граница између две државе је у рукама те државе и оне могу да је мењају. Она се мења сагласношћу суседних земаља о чијој граници је реч, а та сагласност може да се да и ћутањем, дакле нереаговањем на акте друге стране.

---

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² *Ibid.* Види шире о овој пресуди у Родољуб Етински, „Примена начела *uti possidetis juris* у спору између Ел Салвадора и Хондураса“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 3/2011, 89.

¹¹³ *Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali)*, Пресуда од 22. децембра 1986. стр. 586, пара. 63. Види шире о овој пресуди у Родољуб Етински, „Примена начела *uti possidetis juris* у Спору о граници између Буркина Фасо и Малија“, *Зборник Правног факултета у Новом Саду*, 3/2013, 48.

*Rodoljub Etinski, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad*

Dispute between Nicaragua and Columbia Concerning Delimitation in Caribbean Sea

Abstract: *It was a dispute over some islands and cays in Caribbean whose importance was that they were determining division of continental shelf. The islands are much closer to the coast of Nicaragua than the cost of Columbia, but this fact did not have decisive importance in attribution of sovereignty over the islands. The border on the sea, inherited from Spanish colonial time, was not easy to be determined. The both sides referred to certain legal acts of colonial authorities which might serve as colonial titles, but these acts were not precise enough. On the other hand, Columbia and Nicaragua settled some territorial issue by the 1928 Treaty and the 1930 Protocol thereto. Nicaragua challenged validity of the Treaty, but without success. The International Court of Justice found that Columbia has performed certain acts of sovereign power over the disputed clays in post-colonial time and resolved the dispute in favor of Columbia applying post-colonial effectivités.*

Key words: *uti possidetis juris, effectivités*